

POBL VREIZH

NIV. 85

C'HWEVRER 1977

(2^L)

ur skrid-diasez,
ur strollad
ewid
pobl vreizh

UDB

ASSAMBLES LAKADMP EN HE SAV
BREIZH SOSSIALIST DA ZONT

Gweigen - Pobl Vreizh

Diwar ar fallaenn tapet gant an ekonomiezh, ema Breizh dindan ar bec'h gwashoc'h ewid biskoazh.

Al labourerien ema red dehe bezañ unanet, dorn-ha-dorn, ewid roñ lamm (1) d'ar vourc'hisien mewelien ar gapitalisted a zo e penn an traoù !

Savet zo bet ur skrid-diasez (2) politikel : goulennit ur skwerren anezañ digant paotred ha merc'hed an UDB ; 13 poent zo e-barzh : unvaniezh, demokratelezh, pobl Vreizh, perc'henniezh a-stroll (3), steuñvekadur sossialist (4), sindikadelezh (5), sewenadur-pobl (6), laikelezh (7), gwirioù mab-den (8), Europa ar pobloù, etrevroadelouriezh (9), disarmañ (10), kengred (11)

War ar skrid-diasez-se e c'hellomp sevel Breizh newez da zont.

Araokourien Vreizh, ha c'hwi oll vignoned Vreizh, deuit e-barzh UDB !

Tu kleiz, tu ar galon, tu an UDB !

Ur strollad ewid an amzer-vremañ : UDB !

Gant an UDB, e-barzh an UDB, lakaomp Breizh en he sav, ma kavo an oll enni labour, eürusted ha frankis !

(1) faire échouer ; (2) charte ; (3) propriété collective ; (4) planification socialiste ; (5) syndicalisme ; (6) culture populaire ; (7) laïcité ; (8) droits de l'homme ; (9) internationalisme ; (10) désarmement ; (11) solidarité.

An U.D.B. war ar renk ewid mont e-barzh
war listennoù an tu kleiz (gw. p. 3)

Ne vo ket aes

doned a-benn ac'hanomp!

Peb unan a oui penaos e vo ar blé 1977 ur bléad a-boues bras ewid pobl hon bro Breizh : ema ar mouezhiade-goù ti-kêr é tostaad ha mall eo d'ar Vretoned, sur a-walc'h, moned muioc'h trema an tu kleiz. An tu kleiz, tu ar galon, tu ar frankis, tu ar justiss, tu an UDB ; an tu kleiz, an tu mad ewid ar Vretoned !

Ha piw zo ar-un-dro a-eneb d'an tu kleiz hag a-eneb d'ar Vretoned ?

Ur bochad tud, sur a-walc'h !

Da gentañ ema **Chirac** é ober e aotrou bras. Ged e RPR, ha marse, ar-lerc'h, ged e garg a vâer Paris, ma ta a-benn da voned e-barzh, petra 'ray **Chirac**, ma n'eo ket huchal a-boues penn : ar Frañs, ar Frañs, ar Frañs ? Ar Frañs hag an argant, ya ! Staget omp doc'h ar Frañs : ewid petra a-benn ar fin ? Petra 'vo Chirac a pa vo daet a-benn, marse, da vout presidant ar Republik ? Netra, nemed mewel bras an argant, diâr goust ar re baourrañ, diâr goust ar broioù paourrañ, 'vel hon bro Breizh.

Giscard n'eo ket gwell, sur. Skrivet en deus ur levr : **Démocratie Française** a'raer anehoñ. N'eus demokratelezh erbed e-barzh ar Republik Frañses ewid ar pobloù bihan ha gwasket 'vel hon heni-ni. N'eus plass erbed e-barzh Frañs **Giscard** ewid ar pobloù chadennet 'vel hon heni. Pell, pell bras ema Frañs **Giscard** ha **Chirac** ar-lerc'h broioù all ag ar bed ! Pennoù bras ar Frañs ema hañval gete penaos n'eus nemed ar Frañs ar an douar ! Dalc'homp soñj a draoù newez-degoue zet er C'HEBEK (ema ar vroadelourion e penn an traoù du-hont), ha tostoc'h doc'himp, gwelomp penaos ema an emrenerion é c'hounid tachenn e BRO-SKOSS hag e BRO-KEMBRE. E **Bro-Spagn** ema an traoù é chafich iwe ; un dra dister marse, med un dra

a-boues neoazh : daet eo a-benn broadelourion EUSKADI da lakaad o banniel da vout degemeret 'vel banniel ofissiel en o bro. Petra larahe Franco ? Troiñ 'ra ar rod, troiñ 'ra fonnabl !

Amañ é Breizh e sav trous ur wezh an amzer a-zivoud ar «skol libr», 'vel ma vez laret. E sigur difenn ar skol «libr», ema paotred an tu dehou (tud n'int ket nec'het ged ar feiz kristen,

NOTENNOU

doned, moned : dont, mont ; **peb unan** a oui : peb heni a oar ; **blé**, **bléad** : bloaz, bloawezh ; **mouezbia deg** (mouezh, voiz) : votadeg, *élection* ; **é tostaad**, **é ober** : o tostaad, oc'h ober ; **mall eo** : poent eo ; **trema** : war-zu, war-du, etre-zeg, trameg ; **frankis** : liberté ; **ar** : war ; **ur bochad tud** : kalz tud, e-leizh a dud, ur bern tud ; **marse** : marteze ; **ged** : gant ; **ma ta** : ma teu ; **argant** : arc'hant ; **doc'h** : ouzh, douzh ; **daet** : deuet ; **da vout** : da vezañ ; **diâr** : diwar ; **gwell** : gwelloc'h ; **anehoñ** : anezañ ; **erbed** : erbed ; **arall** : all ; **a**, **ag** : eus, deus ; **ema hañval gete** : e seblant dehe (dezo) ; **ar vroadelourion** : les nationalistes ; **doc'himp** : ouzhimp ; **an emrenerion** : les autonomistes ; **Bro-Skoss** : Ecosse ; **Bro-Kembre** : Bro-Gembre ; **Pays de Galles** ; **neoazh** : koulskoude ; **petra larahe** ? : petra lavarfe ? **fonnabl** : fonnus, buan ; **ur wezh an amzer** : ur wech an amzer ; **a-zivoud** : diwar-benn ; **e sigur** : war zigarez, sous prétexte de ; **ende-voud** : kaoud ; **lorbiñ** : touellañ, tromplañ, tromper ; **labourision** : labourerien ; **parraad** : miroud, empêcher ; **edan** : dindan ; **pell a-zoc'h te** : pell diouto (-te) ; **neusen** : neuse ; **gouarnet** : miret, réservé ; **pinwig** : pinwidig ; **dre wall G** : dre faot G ; **sujedigezh** : assujettissement, soumission.

sur), emaint é klask lakaad ar Vretoned da ziwall doc'h re an tu kleiz, ha doc'h re an UDB 'vel-se ar-un-dro. Laromp ur wezh c'hoazh : peb unan a c'hell kredif ar pezh a gar ; dañjerus eo stagañ ar skol doc'h ar relijion ; gwellañ tra zo d'ober eo ende-voud ur skol mad ewid oll an dud, an dud kristen hag ar re digristen. Mes ar pezh a weler mad-tre bremañ eo ema re an tu dehou é profitif ag afer ar Skol «Libr» ewid lorbiñ ar re e-mesk ar Vretoned a gass o bugale d'ar skol «libr». Ase an heni ema an dañjer : e sigur difenn, sañset, ar skol «libr», ema re an tu dehou, gwashañ enebourion labourision hon bro Breizh, emaint é klask parraad ar Vretoned a voned trema an tu kleiz. En tu-se neoazh ema hent ar justiss hag ar frankis ewid ar Vretoned.

Ema **Giscard** d'e dro é toned edan berr d'ober e dro Breizh... Kenniget he deus an UDB d'oll ar Vretoned ober a o bro ur vro ma vo arrestet peb tra enni d'an 8 a vis C'hwevrer. Mar karont. Petra en deus gwraet **Giscard** a Vreizh ? Ur vro ma ne gaver enni nemed tud dilabour, tud oæt kozh, o bugale oæt kuit pell a-zoc'h te, pe neusen tachennoù gouarnet ewid an arme hag an douristed pinwig. Dre wall **Giscard**, ha dre wall ar re a oa en e raog an heni ema Breizh klañv bras. Piw vo medissinour Breizh ? N'eo ket **Giscard**, sur. Ni hon unan, Bretoned, skarzomp an droug a zo ar hon penn hag ar hon kalonoù : droug ar sujedigezh. Kassomp hon bag trema an tu kleiz, trema an tu «kleiz-ha-Breizh» : an UDB.

HARPIT POBL VREIZH

KRP ROAZON 2746-79
CCP RENNES

Trugarez vras da harperien Pobl Vreizh !

7^d Listennad

Mikael Senechal, Marok ..	30,00 L
Dishanw, Montroules	50,00 L
L.C., Montroules	20,00 L
R.G., Fontenay-aux-Roses (92)	70,00 L
Bloawezh mad, Pobl Vreizh ! :	
A. Ar Gal, an Oriant	50,00 L
H.G., Orvault	10,00 L
D. Kernalegen, Landrevarezg	10,00 L
E.L., Roazon	10,00 L
T.P.L.B., Foujera	10,00 L
Bloawezh mad da Bobl Vreizh, ewid he skoazell :	
Yann Ropars, Trelaze (49)	30,00 L
Ewid harpañ ar gelaouenn sokialour brezhoneg nemet :	
F. Kerisid, Gwajen	30,00 L
Mikael Briand, Roazon	11,00 L

Komanantit da b/POBL VREIZH

Ar gelaouenn bolitikel nemet e brezhoneg penn-da-benn
B.P. 304 — 29273 BREST CEDEX

Hanw hag hanw-badez
Chomlec'h

A GASS E GOMANANT : AMAN AN ARC'HANT :
boutin : 20 L (1) dre chekenn-bost (1)
Skoaz : 30 L pe ouzhpenn (1) dre vandat-lizher (1)
Estrenvro : 30 L (1) dre chekenn-vank (1)
(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket CCP RENNES 2746-79

Paperenn ewid goulenn mont e-barzh

Hanw hag hanw-badez
Chomlec'h
Goulenn a ran moned e-barzh
Unvaniezh Demokratel Breizh

D'an (d'ar) 19...
Sin : Da gass en-dro da :
(troc'het pe adskrivet)
U.D.B. - B.P. 304
29273 BREST CEDEX 2

13-20 a vis Meurzh :

Trugarez vras da harperien Pobl Vreizh

Da gefiver ur penndewezh-labour bet dalc'het e Karaes d'an 8.1.1977, ewid brezhonegerien an UDB, ez eus bet gwraet ur gest ewid **Pobl Vreizh**.
O deus roet :

Loig Kervoas, rener kozh Pobl Vreizh , Lannuon-Norzh	50,00 L
Unan «kollet e hanv» gantaf	50,00 L
J. Capitaine, Mordelles	20,00 L
Y.B. Piriou, Lannuon-Norzh	10,00 L
D. Gilles, Ar C'hastell-Newez	20,00 L
G. Kerouanton, Montroules	20,00 L
C. Visant, Gwengamp	10,00 L
L. Guillaumie, Lannuon-Norzh	10,00 L
F. Kerrain, Lannuon-Su ...	20,00 L
Y.B. Duval, Roazon	10,00 L
H. Latimier, Kemper	10,00 L
Fañch Morvannoù, kozh rener Pobl Vreizh , Brest ...	50,00 L

En oll 611,00 L

Diwar al listennadoù all ... 1 797,10 L

War-un-dro 2 408,10 L

Ar vrassañ anaoudegezh-vad hon eus ouzh an oll re o deus kaset un tamm arc'hant (bihan pe vras) ewid harpañ **Pobl Vreizh** : a-drugarez dehe e c'hellimp mechañs, deiz-pe-zeiz, gwellaad, brawaad ar gasetenn bolitikel hag ollvrezhoneg nemeti. Kassit c'hoazh, kassit tammoù arc'hant («nerwenn ar bresel», arabad ankouaad !); lakit ho mignoned, ho tud, hoc'h ameseien da gass da **Bobl Vreizh** un nebeud gwenneien evel-se (talvoudegezh ur pakad sigaret pe zaou, talvoudegezh ur plass sinema, talvoudegezh ur pred en ur restaurant...). Mil vad a ra da **Bobl Vreizh** bezañ rekouret evel-se ganeoc'h !

Dober hon eus c'hoazh
ag ho plankoù !
Ezomm hon eus c'hoazh
eus ho kwenneien !

Harpit Pobl Vreizh

KRP ROAZON 2746-79
CCP RENNES

An U.D.B. war ar renk ewid mont e-barzh war listennoù an tu kleiz

Douget eo Breizh muioc'h-mui d'an tu kleiz : gwell-a-se ! War an tu-se eo red kass ar vag, daoust ma n'eo ket an tu kleiz, arabad kredif, un enesenn vurzhdus e peb kefiver. Med an tu gwellañ eo an tu kleiz ewid Breizh, peogwir ez eo tu ar justiss, tu ar frankis, ha lavaromp dicheg (o weled pessort furlukined eo kanfarted evel **Chirac**) lavaromp, ya, ez eo an tu kleiz tu an onestis ha tu an emroustet. Tu ar galon, setu.

Ema ar mouezhiadegoù ti-kêr o Breizh, peogwir ez eo brassañ kêr ar tostaad. En oll gêrioù bras pe vihan a Vreizh, hag e meur a barres a-ziwar ar mae, ez eo prest an tu kleiz da vont e-barzh. Savet eo bet o listennoù gant re an tu kleiz.

Hag ewid ar wech kentañ ez eus tud eus an UDB (ar gostezenn «kleiz-ha-Breizh») war al listennoù-se. En oll gêrioù ma'z eus bet savet listennadoù tud eus an tu kleiz, he deus klasket UDB diskouez dalc'hmad e oa-hi prest d'an unvaniezh. Tamm-moù bec'h zo bet, pe zo c'hoazh el lec'h-mañ-lec'h, med, peurvuiñ ez eo deuet a-benn d'en em glewed-re ar PS, re ar PC ha re an UDB, tra ma oa (tra m'ema c'hoazh) re an tu dehoù o'n em zrailhañ (evel e Brest da skwer).

E kêrioù bras Breizh, ema prest peb tra.

* E **Brest**, war 43 a gusulierien ti-kêr, ez eus 25 d'ar PS, 15 d'ar PC, ha 3 d'an UDB. Med an 3 den-mañ a dalvez aour politikel, peogwir e vo unan anehe unan eus 6 eilvaer Brest, unan all kannad Brest er C'husul rannvro e Roazon (lec'h ma c'hell lavared o fegement da ouzhpenn

unan), unan all 'vo war-un-dro kusu-lier ti-kêr Brest, ha kusulier e-barzh Emglew Brest hag ar c'humunioù tro-dro...

* E **Roazon**, e vo 3 eus an UDB iwe war al listenn. Arabad ankouaad ez eo a-drugarez da vouezhioù hon kamarad **Y-Rouger** (8 %, pe dost), eo ez eo bet savet e dreid da **Fréville** evel kusulier jeneral.

* E **Naoned**, kêr-benn wirion Breizh, peogwir ez eo brassañ kêr ar vro, ez eus bet bec'h hag ez eus c'hoazh. Ema an UDB o klask kaoud 3 den war listenn an tu kleiz. Ma ne vez ket roet dehi, e vo red dehi mont d'an emgann hec'h-unan penn. Forzh penaos e vo hon kamarad **Jili Servat**, ar c'haner brudet, pe e penn al listenn UDB mar bez savet unan, pe e-touesk an 3 a vo war listenn unvaniezh an tu kleiz.

* En **Orient**, e **Kemper**, e **Gwened** e vo 2 UDB (pe unan) war listenn an tu kleiz. E **Sant-Brieg** ez eus savet trous e-touesk re an tu kleiz : poaniañ 'ra UDB da vont war listenn pe listenn memes-tra.

* E **Sant-Naser**, ema prest an UDB, med iwe e **Ste Luce**, **Orvault**, **La Chapell s/Erdre**, **Savenay**, **Gwenrann**, **Pontchâteau**, **St Herblain**.

* E **Gwiler** hag e **Kerhor**, damdost da Vrest, e vo iwe moarvad 1 UDB war al listenn.

* E **Keven**, **Larmor**, **Ar Faoued** hag e **Lanester** ema an UDB o tivis gant ar PS hag ar PC.

* En **Alre**, 3 UDB, e **Douarnenes**,

martese unan, e **Dineol**, en **Hospital-Kamfroud**, e **Loktudi**, e **Plouzevet**, e **Konk-Kernew**, e **Tregon**, en **Erge-Vras** e **Sant-Ivi**, e **Benoded**, e **Plogoneg**, e vo un UDB (a-wechoù 2).

* E **Pondi**, e **Pleren** (e-tal an **Alre**), e **Plunered**, e **Kiberen**, e **Logunec'h** (eno ema an Ao. Landrin mae !), e **Nein** : un UDB ; hefvel an traoù e **Sant-Maloù**, hag ez eus kendivisoù e **Plerin** hag e **Kastell-Ao-dren**.

* E **Montroules**, e **Plougasnou**, e **Gwinewez-Lokrist** (eno e vo an UDB e penn al listenn), e **Pleiber-Krist**, e **Plourin-Montroules**, e **Treouergad**, (damdost da **Lokronan**), e **Lambaol-Witalmese**, e vo un UDB d'an nebeutañ war al listenn.

* E **Plistin**, e **Landreger** hag e **Lannuon** : 3 UDB ; e **Plouillo**, e **Lokeno**, e **Sant-Eganton**, e **Plouber**, e **Pañvrid-ar-Beskont**, e **Pabu**, er **Vousteru**, e **Trebeurden**, e **Plouc'ha** ; e **Pleuveur-Bodou**, hag e **Pempoull** e ya brawig an divisoù war-raog. E **Gwengamp**, e vo 2 UDB.

* E **Karaes**, 2 pe 3, e **Poulouen**, 2 bennag, er **Fouilhès**, e **Sant-Hern**, e **Gourin** : 1, en **Uhelgoad** : 2.

Sed ase 3 gêr vras, un 10 bennag bihannoc'h, hag un 40 bennag a gumunioù a-ziwar ar maes m'ema prest an UDB da vont d'an emgann, assambles gant re an tu kleiz.

Dre Vreizh a-bezh, e vo graet hanw eus an UDB hivisiken. Nann, ne vo ket aes dont a-benn ac'hanomp !
Heb UDB, Breizh ebed !

F.M.

Chañchomp penn d'ar vazh e BREIZH !

Nedeleg e Lannuon

Wid ar bloaz, n'eus ket bet kement a blijadur ewid ar gouelioù abalamour d'an enkadenn ekonomikel hag ar «Plan Barre», med tristoc'h eo bet c'hoazh ewid labourerien an «Dames de France» e Lannuon, pa oa bet laret dehe e vije serret o stal a-benn nebeud amzer.

An **Dames de France**, evel ma vez gwelet diwar o hanw, zo ur stal renet adaleg Paris : ur «mell» eo eus ar «chadenn» hanwet «**Paris-France**».

Perc'henn eo ar chadenn-se da veur a stal e Bro ar C'hwec'h-kogn, dreist-oll ipermarc'hadoù hag a c'holo ouzhpenn 1500 m² peb heni anehe. Meur a hanw a vez roet dehe : **Dames de France, Trois Quartiers**, pe **Magasins Modernes**, 'vel e Roazon pe e Sant Brieg. Bezañ zo deg anehe e Breizh. Unan anehe e Kastell-Paol zo serret dija, hag herwez rener ar stal e Lannuon, an Ao. Maingan, e vezer nec'het a-walc'h gant heni Gwengamp. E deroù mis Du eta, e oa bet degemennet gant renerezh **Paris-France** e vije serret ar stal e mis C'hwevrer.

Ewid an Aotrou Maingan, n'eo ket possibl newezif ur stal n'eo ket bras a-walc'h ha na c'hounez ket trawalc'h a arc'hant. Ar sindikad C.F.D.T. (al lodenn vrassañ eus an 28 labourer a zo e-barzh) n'ema tamm ebed a-du gant ar pezh a lavar an Ao. Maingan. Lavaroud a ra penaos renerien **Paris-France** o deus c'hoant da gaoud an disober eus o stalioù bihan war zigarez n'arru ket trawalc'h a zour war o melin, goude m'o-deus laosket anehe da verwel heb derc'hel kont eus amzer-da-zont al labourerien. Gwelloc'h 'vez gante gounid bernioù arc'hant e-barzh o ipermarc'hadoù.

E-touesk an 28 labourer ez eus kalz merc'hed o labourad abaoe pell zo en **Dames de France** ha deuet war an oad bremañ. Klewet hon eus unan anehe o lavaroud, e galleg : «Vous savez ici, on fait partie des meubles, mais on ne nous déménage pas de la même façon».

Goude ma oa bet kemennet e vije serret ar stal, e voe kaset goulenn «licenciement» an oll labourerien da enseller al labour, d'an 23 a vis Du. Ur mis goude, e fin mis Kerzu, e oa refuset al «licenciement» ewid 20 den, abalamour ne oa ket bet ragwelet petra 'vije graet eus an dud lakaet war ar ru. Med ewid an 8 laboureres all, e oa a-du an enseller ewid o lissafisiañ.

Dinac'het o deus diw anehe bezañ taolet er-maes, daoust ma'z int ouzhpenn 60 vloaz.

Lavaroud a reont n'o deus ket trawalc'h a beadra da vevañ da c'hortos ken na vint 65 bloaz. Hag e soñjont iwe : «Amañ zo un itrik bennag ewid kass kuit, tamm-ha-

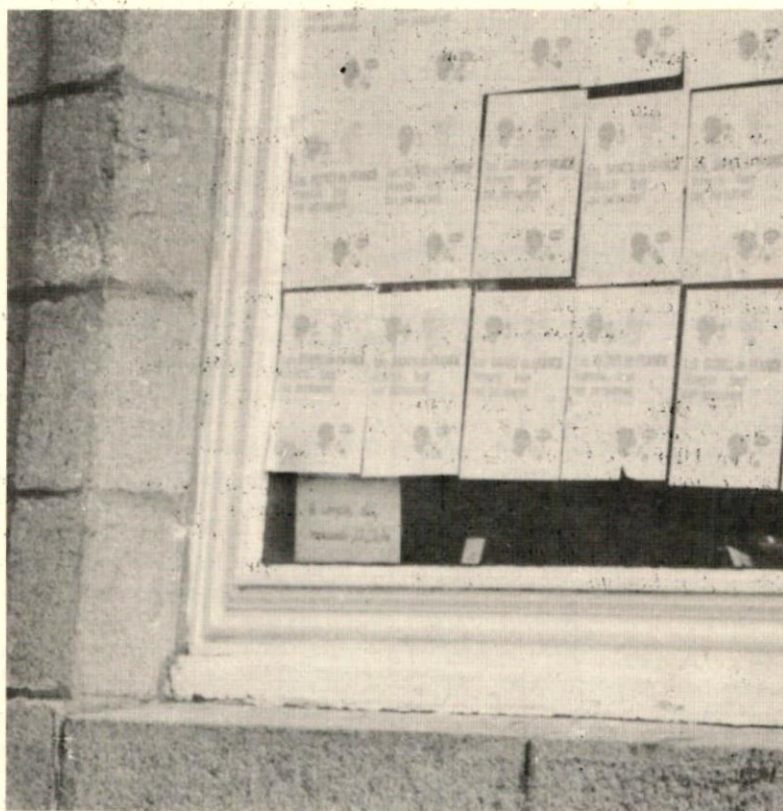
tamm, an oll anehe».

Sklær eo, n'eus tamm plass ebed en ur gevredigezh kapitalist ewid ar re vihan, ar pezh a gont eo an arc'hant. Ne vez ket dalc'het kont eus tud ar vro pa vez renet an traoù gant tud deus Paris.

N'eo ket echu an afer c'hoazh. Adc'houlennet 'vo an aotre da skarzhañ er-maes implijidi an **Dames de France** gant renerien Baris. Daoust hag eñ e laro «nann», ur wech c'hoazh, enseller al labour ?

Red eo d'ar Vretoned derc'hel gant o stourm ewid reiñ labour d'an oll e Breizh.

D: Giraudon

Muzillag :

Muzillag, en tu 'rall da Wened, er Vro-Gall.

A-c'houde an 3 a vis Du 1976, ema okupet usin **Le Roux** ged ar 188 a labourision bet kaset dehe beb a lizher-lissafsimant.

Le Roux, un antrepris vihan daet da vout bras tamm-ha-tamm, en ur c'hornad ma ne vez ket kavet labour. Daet da vout bras diàr goust labour ha c'hwes, ha yec'hed ar labourision, ma 'rae lod anehe bete 60 eurad labour beb sizhun...

Le Roux e vese sellet doc'h toñ 'vel doc'h an Aotrou Doue, unan a roe labour da dud ar c'hornad, soñjit !

Oaet e oa an usin ar vrassad, ged ajañsoù e **Paris**, e **Caen**, e **Lyon**, ha mamp e oa ar patron e sonjal 'nem staliañ er **Libi** ! Kaerad un huñvre !

Oaet eo peb tra d'an dias ! N'eo ket daet **Le Roux** a-benn da chomet mestr ar e draoù nag ar e benn. Tamm-ha-tamm ema bet breinet peb tra... Diàr goust ar labourision en deus savet **Le Roux** kastelloù er loar, hag e vese dispartiet an ouvrierion an eil re a-zoc'h ar re 'rall, en ur roiñ ur prim da hennañ, ur c'hresk ar e bañ d'an heni 'rall...

N'eo ket chomet **Le Roux** mestr ar e stal, hag ema oll an traoù bremañ en o gwashañ... Ema **Marcellin**, mæer Gwened ha depute ar c'hornad, e klask lezel an traoù da vreiniñ, e soñjal e yay skuizh ar labourision a zo e okupiñ an usin...

E weled kement-se, en deus ar sindikad CFDT gwraet e soñj ober un abadenn «Usin digor» : ouzhpenn 6 000 a dud zo bet daet da weled an ouvrierion a zo e okupiñ an usin, ha roiñ harp dehe en o stourmad.

E sigur difenn an ouvrierion, ema **Marcellin** e lared gerioù kaer dalc'hbec'h, komzoù goulle ! Petra en deus gwraet ewid difenn an 73 a

Kemennadenn

Emaer o klask, ewid ur skol-vabigoù brezhoneg, ur mestr-(pe ur vestres) skol, testeniet, barreg d'ober skol e brezhoneg d'ar vugaligoù e vo digoret ar skol-se ewito, e Bro-Leon, e mis Gwengolo da zont.

Ewid kaoud titouroù hag ewid kass ar c'hennigadennoù, skrivañ da :

Pobl Vreizh — B.P. 304
29273 BREST-Cedex

AL LIAMM

ar gelaouenn nemeti o roiñ, 6 gwech ar bloaz
barzhonegoù, kontadennoù, pennadoù a beb sort ha keleier
80 pajenn e peb niverenn - Rener : Ronan Huon
komanant : 35 L — Studierien : 25 L
Teñzorier-merour : P. Le Bihan - 16, rue des Fours-à-Chaux
ST-SERVAN 35400 ST-MALO - CCP 5349-06 PARIS

AR FALZ

KELAOUENN DRIMISIEG AN EMSAV DIASEZET GANT YANN SOHIER
BODET ENNAN SKOLAERIEH HA KELENNERIEH VREIZH
A-DU GANT UR SKOL VREIZHEG HA LAIK GWIRION
Lennit ar Falz ! Komanantit d'ar Falz !

(30 LUR EWID 6 NIV.)

AR FALZ, Str. Kân-ar-Gwez — 29245 PLOURIN-MONTRouLES
KRP 430-20 H ROAZON

Komanantit da LE PEUPLE BRETON

E galleg flour penn-da-benn
B.P. 304 — 29273 BREST CEDEX

Hanw hag hanw-badez
Chomlec'h

A GASS E GOMANANT

Boutin : 20 L (1)
Skoaz : 30 L (1)
Estrenvro : 30 L (1)

AMAN AN ARC'HANT

dre chekenn-bost (1)
dre vandat-lizher (1)
dre chekenn-vank (1)
CCP RENNES 2365-76

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket

Usin S.A. Le Roux okupet ged ar labourision

ouvrierion lissañsiet ag ar «Société Locmoinoise de confection» e Logu-nec'h, nag ar 46 lissañsiet ag ALC Sérent, nag ar 25 lissañsiet ag usin Donovan Guer ? An dud hañval doc'h Marcellin ne ouïont nemed grataad, mes ober ne raont james.

Ema ar Vretoned é tifenn o droed da labourad e-barzh o bro.

Ema labourision Muzillag, harpet ged ar CFDT, é c'houlenn groñs chomel da labourad ha da vewiñ en o bro ! Mall eo dehe 'nem zisober a dud didalvez 'vel Marcellin o deus kant gwezh o abuset...

Kevrenn Gwened UDB

NOTENNOU

ged : gant ; ar labourision : al labourerien ; en tu 'rall : en tu all ; ar Vro-Gall : ar Vro-C'hall ; le pays gallo : a-c'houde : abaoe ; dehe, anehe : dezo, anezo ; daet da vout : deuet da vezañ ; diàr, àr : diwar, war ; euriad : eurwezh ; doc'h : outañ, doutañ ; doc'h : ouzh ; oet : aet ; mamp : memes ; kàerrad un huñvre : pebezh huñvre kàer ; d'an dias : d'an traoñ ; chomel : chom ; a-zoc'h : diouzh ; hennañ : hemañ ; breinañ : breinañ ; gwraet : graet ; e sigur : war zigarez ; dalbec'h : dalc'hmad ; goul le : goullo ; hañval : heñvel ; grataad : prometñ ; gwezh : gwech.

Pessort brezhoneg an heni mad ?

*Heni Pobl Vreizh,
evel-just !*

A-lies e klerer tud o lared : «N'on ket ewid kaoseal brezhoneg ganeoc'h, peogwir ne ouson ket ar memes brezhoneg gistoc'h» ; pe c'hoazh : «c'hwi zo brezhoneg fall ganeoc'h» (pe «brezhoneg chimik», pe «brezhoneg trefoc'h»...). E gwirionez, e c'haller kavout deg doare disheñvel da gomz. Pere zo mad, pere zo fall ?

Klaskomp gweled pessort kemm zo etre brezhonegerien :

- Boud zo re a gomz gis o c'hornad-bro ha re a gomz gis al levrioù ;

- Boud zo re a implij gerioù tennet diwar ar galleg, ha re all na implijont med gerioù brezhoneg-rik, deut deus an amzer gozh pe savet a-newez zo ;

- Boud zo re a blij dehe troioù-lavar mod ar gêr, ha re a ra o frasennoù evel ma raer e galleg.

Brezhoneg ar ger pe brezhoneg al levrioù ?

Ewid boud komzet da gentañ toud eo graet ar brezhoneg, evel an oll yezhoù. Kuit a vezh, toudoù, kaoseit gis m'oc'h boas d'ober en ho parres ; ha p'emaoc'h gant **Pobl Vreizh**, lennit ar pennadoù-skrid enni memes mod ! Gwel' a reoc'h, dont a ray tamm ha tamm, heb re a boan... N'eus ket kement-se a chafich, 'benn ar fin, etre brezhoneg Leon, Treger, Kernew pe Gwened : un nebeud lizherennoù ne vezont ket distaget heñvel, meur a don : zo d'ar ganenn, med pezh a lar zo memes-tra : al levrioù avad zo da lenn e kement gis a vez, ha dre 'n em harpañ oute e c'haller kompren da heul an dud eus ar pewart c'horn a Vreizh-Isel.

Tammig-ha-tammig, dre forzh en em gavoud assambles, e tostaio hon doareoù da zisklipañ ar brezhoneg, heb goud deomp zoken !

Gerioù galleg pe gerioù brezhoneg pur ?

Arabad boud dall : koll a ra ar brezhoneg tachenn, bloaz goude bloaz, dirag ar galleg. Ar re yaouank ne anavont ket an oll gerioù, ha re a-lies e teu reioù galleg en o lec'h : an dra-se n'eo ket souezh, peogwir ne vez ket desket ar brezhoneg da vad e-barzh ar skolioù, ha peogwir e vez studiet peb tra enne dre ar galleg !

Ha setu : muioc'h-mui emamp douget da lakaad galleg e-mesk hon brezhoneg, ha pa vez gerioù brezhoneg mad ewid lared ar memes tra ! Dont a ra ganeomp frasennoù evel : «*Oblijet on da glarc'h provisionoù er bouti-gioù*», ha koulskoude ne vije ket diaessoc'h lared : «*Red eo din klarc'h boued er stalioù*».

Gouied mad a ra an dud penaos ne vez ket ken tonius ar yezh pa vez lakaet posioù diouennet e-barzh, e-lec'h ar posioù rik. A-wechoù memes o deus savet gerioù newez-flamm pa n'oa ket c'hoazh e brezhoneg : da skwer «*disglawier*» e-lec'h «*paraplu*», «*karr-tan*» e-lec'h «*oto*», «*marc'h-du*» e-lec'h «*lokomotiv*», «*tourter*» e-lec'h «*bull-dozer*», «*sklejer*» e-lec'h «*trakter*», «*dehan*» e-lec'h «*vakañsoù*», hag all, hag all. Ha sort gerioù zo diouzh spered ar brezhoneg ! Plijet e vez an dud kar-o-yezh oc'h ober gante... p'o devez amzer ! Brezhoneg ar sul eo hennezh ! Gant ma teuy da vout brezhoneg ar

pemdez !

Ijinet o deus iwe an dud a skiant hanwioù da lakaad war ar skiantoù : bremañ e vez laret «*steredoniezh*» (studi ar stered) ; teir gwech pemp zo ul «*liessadenn*», hag all, hag all... Ha reizh eo kement-se iwe : a-viskoazh zo bet ijinet gant an dud a vicher hanwioù da lakaad war draoù o micher : sellit pegen mibin eo ar brezhoneg da gontañ penaos e vez savet framm un ti ! Ha perag 'ta ne vefemp ket ewid komz, ken aaset-all, eus ar micherioù a-vremañ, dre hon langaj deomp-ni, ar brezhoneg ?...

Boud zo lod, evelkent, a gav o flijadur oc'h ijinañ gerioù a-vil-vern, pa 'n eus ket ezomm anehe : gerioù hir, stard da zisklipañ, divalaw, savet peurlieasañ diwar batrom ar yezhoù «*meur*», gerioù a servij d'un dra hebken : lakaad ur verb brezhoneg e-tal peb verb galleg, hag un hanw brezhoneg e-tal peb hanw galleg. Ar baotred-se, al lod vrassañ anehe, n'o deus desket ar yezh nemed er skolioù uhel, ha n'eo ket e-mesk ar bobl : eno o dije klevet diwar beg an dud doareoù kant gwech simploc'h da lared ar memes traoù. Pe da vihanafi, o dije desket digante penaos sevel gerioù ha frasennoù diouzh spered ar brezhoneg.

Ouzhpenn-se, ne vez ket daw d'ar Vretoned turiañ o fenn peb gwech m'o devez c'hoant da lared un dra newez, pa vez dija ur ger mad implijet e kement bro : «*atomique*» zo «*atomic*» e saosneg, «*atomisch*» en alamanteg, «*atomiy*» e russeg : n'eus kén deomp nemed lakaad gwiskamant ar vro warnañ, hag hon do «*atomeg*», «*atomel*».

(da vezañ kendalc'het p. 6)

Pessort brezhoneg

an heni mad ?

(Kendalc'h p. 5)

Skiant-vad eo, ha n'eo ket lesiregezh : miomp kentoc'h hon ijin ken ma vimp gouest, ni Bretoned, da soñjal dre-zomp hon-unan, ha da grouiñ, d'hon tro newezentioù dre ar brezhoneg : neñse eo ar ger brezhoneg a vo degemeret er bed a-bezh !...

Hag an troioù-lavar ?

Ha setu erru poent divisoud diwar-benn an troioù-lavar, pe mar kavit gwell, ar mod da droiñ frasnnoù Rag an dud a implij ar muiañ gerioù luziet ha diaes, eo ar memes re a ra fae war an doare ma vez troet o frasnnoù gant an dud diwar ar maes. Hag ase int gaou penn-da-benn : ur spered dehoñ e-unan en deus ar brezhoneg, ha setu perag ne vez ket tresset an traoù gantañ evel ma rafed e galleg. Sellit : e galleg e vez laret : *«Il travaillait pour la première fois»*, hag e brezhoneg : *«Ar wech kentañ oa dehañ labourad»* pe c'hoazh : *«la difficulté du travail l'a arrêté»*, da droiñ e brezhoneg : *«Skoñhet oa, kement a vec'h en doa bet»*. Skwerioù a-vil-vern a c'hallfen roñ deoc'h. E gwirionez n'eus ket ur frasenn vrezhoneg hag a vefe heñvel-poch ouzh he c'hoar c'halleg. Ha kalz gwevnoù eo hon yezh, peogwir e ra ar gerioù lamm-penn-toullig, dicheg hag

ingal : *«Me 'm eus un ti gwenn»*, *«un ti gwenn 'm eus»*, *«boud 'm eus un ti gwenn»*, *«gwenn eo ma zi»*, *«ma zi zo gwenn»*, *«un ti gwenn eo ma heni»*, hag all... hag all...

Ema ar bed o troiñ buan : krog eo an dud vunud, ar pobloù kaezh da sevel o fenn er pewar awel d'an douar. Ar brezhoneg iwe ema e vrud o kreskiñ. En despet m'eo bet gwallgas-set pell-so, harzet e-barzh ar skolioù, kondaonet d'ar marw gant ar pennoù bras, setu ma zo diwanet ur rummad newez a dud, lorc'h enne o teskiñ hag o komz anehañ ; tud yaouank a-vernioù, paotred ha merc'hed, a dremen o amzer vak o peuzeskiñ brezhoneg, hag a breg brezhoneg d'o bugale.

N'eus ket mez ebed kén ober gant yezh hon bro : en hon bleud emaomp ganti, n'eo ket ? Neuse, klaskomp brezhonegañ ar muiañ ar gwellañ, ha pa vefe gant an dud deus an tu all d'ar stêr ! Komzomp gis omp boas d'ober er gêr, en ur implijoud troiennoù bew ha 'n ur zistagañ ar posioù spis ; ha war un dro, lennomp **Pobl Vreizh** da dapoud deskamant ha da voasaf ouzh ar brezhoneg skrivet, peogwir eo-efi alc'hwez an oll vrezhonegoù.

E. Evenou

An arc'hant hag an arme

Gwechall e vese lavaret eus an Ilis hag eus an arme e oant diw c'hoar e Breizh. Hiziw ez eo bet chañchet an traoù un tammig. Tommoc'h eo bremañ ouzh an tu kleiz ar veleien yaouank, kristenien zo ha memes eskibien zo : abaoe bresel an Aljeri o deus graet ar re-mañ kalz a-eneb d'ar c'hospitalism etrevroadel ha d'e gi bihan, an arme.

Koulskoude, bez e c'heller c'hoazh gweled an arme hag ar veleien o kerzhed dorn-ha-dorn, da skwer e korn-bro Lannilis ha Landeda, e Bro-Leon.

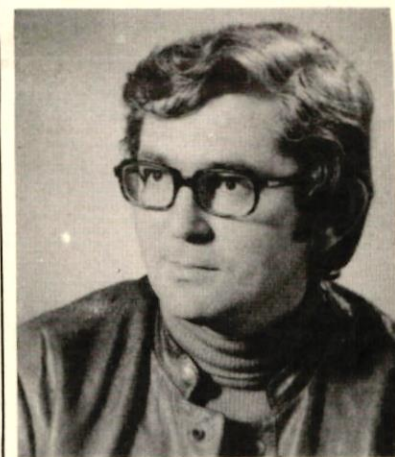
E gwirionez, an arc'hant hag an arme eo dreist-oll hag a zo breur ha c'hoar e Breizh, hiziw an deiz. Setu amañ ur skwer

eus kement-se. Un taol bruderezh bras spontus zo bet graet newezig zo gant **Crédit Agricole** Breizh diwar-benn un abadenn **Concorde** kaset en-dro gant an arme diasezet e Landivisio. E kement kasetenn zo, bemdez-Doue, e vese gwelet pajennadoù bruderezh ewid an taol-kàer da zont : ur c'h/concours bras 'oa bet savet, hag ar re a oa aet ar maout ganto a voe graet ton bras dezo : degemeret evel priñsed e-barzh ar c'h/**Concorde** ouzh o gortos e BAN Landi, ha kaset goude betek Dakar, bro Senghor, mignon kozh Pempidou.

Pa seller ouzh ar bruderezh-se e weler tri zra o tiskouez splann e pesseurt stad koloniset ema Breizh...

Da gentañ toud, pebezh tra dispar ar c'h/**Crédit Agricole** e Breizh ! Aessoc'h-a-se e saver gantañ atañchoù modernoc'h-modernañ, usinoù oc'h implij produoù al labour-douar, aessoc'h-a-se e lakaer gantañ kourerien Vreizh e-barzh ar sistem.

Per Duclos e Ouest-skarzh

Y.B. Piriou

«Justiss ha frankis», sed ase ger-stur **Ouest-France**, ar gasetenn bemdezieg bet moulet 712 986 skwerrenn anezhi d'ar 21-1-1977. Bras divent eo rouantelezh **Ouest-France**, eus Deauville da Niort, en ur dremen dre Cherbourg, Brest ha Roazon. Ema **Ouest-France** bemdez-Doue o silañ en hon speredoù «ar pezh eo red goud». Hag ar pezh eo red soñjal... Justiss ha frankis **Ouest-France** n'int nemed gerioù goullou, awel ha moged.

Komprenet 'n deus **Per Duclos** se diwar e goust. Ur c'hasetenner eus an dibab eo **Per Duclos**, 35 vloaz, Breizh-Uhelad ganet e korn bro Roazon. Bez e oa eilrener burew-skrivañ **Ouest-France** ewid ar C'h/Côtes-du-Nord e Sant-Brieg.

Un den libr, disparl e spered, gouestlet d'ar wirionez ha graet mad e soñj gantañ roñ ar gomz d'ar re wasket, d'ar re vihan, da baotred ar sindikadoù, n'o deus ket gellet pennrenerien **Ouest-France** padoud gant un den sort-se. Ewid ar batroned, n'eus netra dañjerusoc'h eged un den

Lenn ha dilenn...

PLURIEL

Sede amañ ur gelc'hgelaouenn a-boues bras a bled gant buhez ar pobloù bihan, o diaesterioù gant ar Stadoù emaint e-barzh, hag an darempredoù o deus etre-ze. Kavoud a reer iwe studiadennoù a beb sort o tennañ da istor ar c'holonisasiñ hag an digolonisatiñ er bed a-vremañ.

Menegomp e-touesk ar pennadoù hon eus lennet gant plijadur :

- **Les enfants de l'Abbé Grégoire** (*Bugale an Abad Grégoire*) gant P.J. Simon;

- **Un peuple à la recherche de son identité : les Newar du Nepal** (*Ur bobl o klask un hanv : Newared an Nepal*) (en niverenn 3) ;

- **Le nationalisme algérien en 1914** (*Broadelouriezh Aljeria e 1914*) gant Gilbert Meynier ;

- **Portrait colonial : l'épouse indigène** (*Poltred ar vaoues en ur gevredigezh trevadennet*) gant Ida Simon-Barouh.

Ur skrid-test eus ar c'hentañ a gavomp iwe en niverenn 5. Skrivet eo bet gant Maria Jolas a reas war-dro Skol diwezhgez Neuilly adaleg 1932 betek 1940. Soursial a ra ouzh kudenn ar yezhoù bihan er gelenadurezh diwezhgez (**Enseignement bilingue et langues minoritaires**). Lakaad e ra keñver-ha-keñver war ar poent-se, kudenn ar vrezhonegerien, an okitanegerien hag all, eus un tu, ha kudenn an Aljeris hag ar Portugalis divroet e Bro-C'hall, eus an tu all. Disheñvelderioù zo a-dra-sur, etre an daou rumm, med p'en em gavont er skol c'halleg, evezont oll kasel-ha-kasel ewid dougen samm ar vezh hag an dismegañs !

Pennad Maria Jolas a dlefe bezañ lennet ha prederiet gant peb heni ac'hannomp ha gant kement skolaer ha kement kelenner eus Breizh-Isel !

Da lenn iwe an niverenn 6, ur studiadennoù war vinorelezhioù ar Vietnam ha dielloù war ar Betission a-zivoud ar yezhoù rannvro, savet e 1870 gant De Charencey, Gaidoz ha Charles a Vro-C'hall. Danvez-preder adarre e pennad René Gallissot : **Je ne crois pas en un seul peuple** (*Ne gredan ket en ur bobl hepken*).

Arabad krediñ e weler dindan konchennoù e-barzh **PLURIEL**. N'eus lec'h ebed amañ ewid ur vrizhbolitikouriezh o hiraezhiñ d'an amzer gozh. Klask a reer hepken teurel sklêrijennoù newez war stourm ar pobloù gwasket er bed a-bezh. Kement-se, avad, n'hall ket plijoud d'an oll. Red eo lenn, da skwer, lizher fuloret an Aotrou Viansson-Ponté, en niverenn 5, hag an doare m'eo kaset da stoupañ gant P.J. Simon.

Ur wir lip-e-baw ewid al lennerien lipous !

Berr-ha-berr, **PLURIEL** a dlefe bezañ lennet gant kement emsaver a zo e-barzh ar vro-mañ.

BONEDOÙ RUZ ADARRE !...

War-lerc'h **Newez-hañv ar Bonedoù Ruz**, pezh-c'hoari brudet Paol Keineg, war-lerc'h levr istor **Garlan ha Nières**, setu unan all hag a dalvez ar boan iwe bezañ prenet ha lennet.

Da gentañ, peogwir e vo kavet e-barzh, adembannadur levr **La Borderie** a-zivoud an Emsavadeg (Ul levr hag a ziskouez

pegen kilstourmer e oa an istorour-se e gwirionez).

Ha dreist-oll peogwir e c'heller lenn e-barzh, a-benn ar fin, ar studiadennoù hir bet embannet e Moskow e 1940 gant **Boris Porchnev**.

Troet eo bet e galleg gant Nina Gourfinkel. Kentelius-kenañ eo ewidomp abalamour d'ur bern abegoù, met dreist-oll dre ma tiskouez anad ar skrivagner russad ar pezh a vez kuzhet peurluviañ gant an istorourien c'hall : perzhioù broadel breizheg an emsavadeg (gweloud, da skwer, ar pajennoù 279 ha 280). Embannet eo bet **Les Bonnets Rouges** gant **Emsav Stadel Breizh**. Mennozioù pennañ ar pennad digeriñ zo bet displeget dija e 1974 ha 1975 e-barzh ar gelaouenn **Emsav**.

Kemennadenn

Kennig a ra **SKOL AN EMSAV** da neb a gar ober ar chekennoù **E BREZHONEG**. Safset, n'eus lesenn ebed o roñ urzh da skrivañ ar sifroù hag an hanoioù e galleg. Mar karit, kassit neuse ho komanant da b/**POBL VREIZH** gant ur chekenn skrivet e brezhoneg. Ma vez kaset deoc'h en-dro, nac'het gant ar post pe gant ar bank, grit unan all, buan, e galleg, kuit da goll amzer ha kuit da vezañ en risk da chom heb ressew **POBL VREIZH**, ar pezh a vefe mantrus, evel-just !

Kement-hag-ober, pa rit ur chekenn ewid adkomanantiñ da b/**POBL VREIZH**, lakit 'ta 30 L, pe 40 L, pe 50 L diouzhtu : mil vad a raio ho kwenneien da b/**POBL VREIZH**, ha c'hwi ne vefet ket paourroc'h ewid se. Ouzhpenn-se, arc'hant plasset mad eo an heni a vez kaset da b/**POBL VREIZH**. Trugarez vras ! Ha bec'h d'ar chekennoù brezhoneg !

e Breizh

Da eil, bez ez eo ar c'h/Concorde ur c'harr-nij bet savet ewid reif luftr da c'hoularnamant Bro-Frañs : ar re a vo bet e-barzh, aet ar maout ganto, a vo stad enno bezañ Fransisien vad !

D'an trede, e roio abadenñ ar c'h/Concorde un tamm braw a vrud da v/BAN Landi : evel-se e vo lakaet ar Marin, da vezañ muioc'h e-mesk an dud. Un druez ! Hivisiken ne vo ket lavaret mui e ra an arme e-leizh a zroug d'ar vro ; lavaret e vo kentoc'h e c'heller ober beajoù kaer ganti, a-drugarez d'ar c'h/Crédit Agricole iwe evel-just...

Gant piw e vo torret an emglew a weler amañ e Breizh etre an arc'hant hag an arme ? N'eus nemed an tu kleiz hag a c'hell dont a-benn eus kement-se, ha n'eus nemed UDB war an tu kleiz hag a oar lavaret nann ! pa vez red.

M.T. Laot

kasetenner France er-maes

libr. Dreist-oll re ken bras o galloud 'vel re **Ouest-France**.

Santoud a rae **Per Duclos** evel-just -ha meur a gasetenner all eus burevioù-skrivañ all, re Vrest da skwer-, santoud a rae penaos ne vefent ket leset pell ken da skrivañ en un doare eeun ha libr evel ma raent. Droug bras a ra ar wirionez da lod. Bras spontus eo nerzh ar wirionez. Un arm galloudus meurbeud eo ; mont a ra ar wirionez, dreist peb tra, galloud, arc'hant hag all, ha kement tra ma'z eo diazezet warnañ mestroni ar pennoù bras.

Setu e voe kavet gant **L. Estrangin** pennrener **Ouest-France** e Roazon digarezioù ewid skarzhañ **P. Duclos** er-maes. Heb «préavis» nag «indemnité».

Digarezioù toull, ya. Med petra ne rafed ket ewid mougaf ar wirionez, ewid distroadañ ar re a ra gaou ouzh «brud vad» **Ouest-France** ?

Ar pezh a rebecher ouzh **Per Duclos** eo tri zra dreist-oll :

1 - Bezañ bet skrivet pennadoù diwar-benn «grev ar boued» e skolaj Kampostal Rostren, ha dreist-oll bezañ chomet heb goulenn o santimant digant renerien ar skolaj na digant an «association parents d'élèves». Tud eus an tu dehoù ar re-mañ toud, hag o dije, 'vel-just, plantet ar bec'h war an d'ar c'h/grevist yaouank. Skarzhet eo bet ar re-mañ deus Kampostal, forzh penaos. E mis Gwengolo - mis Here 1976 e oa kement-mañ.

2 - Bezañ bet rentet kont eus ur werzh douaroù «en ekant». Mad e vije bet an douaroù-se da vezañ prenet

Beb mis e c'hortozan gant dibassianted niverenn **Pobl Vreizh**. Pell zo bremañ e lennan ho kasetenn hag e kavan mad ho pennadoù-skrid.

F. Cousin
76310 Ste Adresse

PS

Bloawezh mad d'an oll dud
Skignet e-barzh ar bed
Ma teuy en-dro ar frankis
Karantez ha yec'hed
Ewid an oll bobloù

Gant kalz a blijadur 'm eus lennet war niv. diwezañ **Pobl Vreizh** ar pennad fonnus gouestlet d'ur gaoseadenn etre daou studier hag ho kelaouenner diwar-benn harz-labour ar Skol-Veur er bloaz tremenet. Bewet 'm eus me iwe ar grev-mañ deus an diabarzh, evel studier kentañ bloawezh war ar gwir e Skol-Veur an Naoned...

Setu ma welan kalz a boenchoù da reissada ewid kompren gwelloc'h ar grev-se, nompas 'barzh hec'h abegoù, med e keñver ar c'hwitadenn anezi (n'he deus ket plegiet A. Sautier-Sellé, chomet eo ar studierien o-unan-penn heb gelloud liammañ o stourm gant heni al labourerien). Kalz studierien zo chomet er-maes eus an taol. Da lared eo, n'o deus ket kemeret perzh en degouezioù, nag a-du, nag a-eneb. E-pad ar grev, ez int chomet er gêr, o labourad pe o chom heb ober. «Apolitik» ez int toud : setu ar pezh a laront. N'ema ket ar politik e penn

kentañ eus prederi ar studierien-se. Ober anezo «adolescents prolongés» (1) zo, siwazh, martese gwir. Diwar c'housoud peheni eo o orin sossial -ar renknad-etre ewid ar peb brassañ anezo- e kompren gwelloc'h o emzalc'h. Piw int ? Bugale vourc'hisien vihan, pe bugale tud diwar-ar-maes, notabl e-barzh o farresioù. Nebeud-tre bugale ouvrierien.

Ewid e vez ar Skol-Veur etre daouarn ar gôchisted e-pad ar grev... Ne welont ket ez eo ar Skol-Veur benveg ar galloud iwe. Ne reont nemed redek war-lerc'h an diplomaù, setu e vez red passeal an arnodennoù.

Ba ho journal e larit e vefe mad 'wid al labourerien kaoud ganto tud desket, evel ar studierien dileset ganto o studi hag o klask labour. N'on ket a-du. N'eo ket dre ma'z eus ganeoc'h tud desket bras eo e vez kaset ar stourm war-raog. Dre skwer, n'eus ket kalz traoù da c'hortos digant studierien war ar yezhoù, mer-kentañ bloawezh war ar gwir e Skol-Veur an Naoned... N'ema ket c'hoazh dieup ar merc'hed, memes ba'r Skol-Veur, ha martese dre m'emañt ba'r Skol-Veur. Ur skwer all : douget e vez ar studierien war ar gwir (dre o zemb-spered pe dre ma vezont a-lies mibion vourc'hisien) d'ar c'honser-vatisme. Muioc'h a spi a vefe martese gant ar studierien war ar skianchoù sossial. Dre o studi ez int emskiantekoc'h eged ar re all.

Gant e vruderezh e faot d'ar galloud lak an dud da grediñ ez eus dispac'herien deus toud ar studierien, ar pezh a lak ar bobl sewen ha seder da gaoud aon dirako

(ne vez ket gwall briset studierien ar skolioù-meur gant ar batroned vihan), hag an tu kleiz da grediñ e c'hell ar studierien servij da greñvad nerzhioù al labourerien. Faos a-grenn an dra-se. Dre vras ne oar ket ar studierien petra eo bed al labour.

Daou abeg a welan-me da vont d'ar Skol-Veur. Servijoud a ra da guzhad kudenn an dilabour ouzh ar re yaouank. Roet e vez dezo un deskamant bourc'his, hag a chom heb mont war ur vicher ispisial, rag danjerussoc'h eo tud desket war ur vicher o vezañ dilabour, eged tud desket dre vras ha divicher.

Bras eo an troc'h etre bed ar Skol-Veur hag heni al labour. Ur wech an amzer e komz ar pennoù bras deus tostaad an daou ved. Pa vez graet, ne vez nemed ewid mad pennrenerien an antreprisoù, siwazh. Med sur on n'ema ket ar batroned ewid se. Gwelloc'h ganto stummañ o implijidi da respont da ezommoù o antrepris.

Ma ! Pourchass a ra ar skolioù-meur labourerien sentus (heñvel-mik ouzh labourerien divroet). Goud a oar ar sindikalisted pegen diaes eo ober tud emskiantet eus ar re-se.

Se 'oa hebken un nebeud prederiadennoù deus ma ferzh.

Gérard Mères, Naoned

(1) Martese a-walc'h ez eo «adolescents prolongés» iwe ar gelennerien pe lod anehe...

P.V.

gant ar SBAFER, hag adwerzhet goude-se d'ar pris deread d'ur peizant en doa ezomm anehe ewid labourad. Red eo degass da soñj penaos ne c'hell ket ar SBAFER mont uhelloc'h ewid ur serten pris, pris ar «ragpren» (préemption) a raer deus se. Med eno (e Boulvriag) e oa daou alvokad deus Gwengamp. Hag e taolas ar re-mañ war bris ar SBAFER : e oant o «labourad» ewid unan all, evel-just, hag ez eo aet an douaroù gant hemañ, unan n'eo ket labourer-douar anehoñ ha n'en deus tamm ezomm ebed eus an douaroù-se ewid gounid e vuhez. Setu ar pezh o deus disklêriet paotred FDSEA ar c'horn-bro, ha setu ar pezh en deus skrivet **Per Duclos**. Ne oa ket pardonabl. Kaset zo bet paper ewid ur proses «gwall-vrudañ» gant daou ganfard Wengamp, an daou alvokad-hont. Hag ez eo bet staget ar varnedenn ouzh reor **Estrangin**, pennrener **Ouest-France** : 10 000 L tell-gastiz (amende), ha heb a 50 000 L «dommages et intérêts» d'an daou alvokad. Petra eo se ewid ur gasetenn e

vez moulet ouzhpenn 700 000 skwerrenn anezi **hemdez** ? Petra eo se ewid renerien ur gasetenn ema he ger-stur abaoe ouzhpenn 30 vloaz : **justiss** ha **frankis** ? E mis Gouere 76 e c'hoarvezas an traoù-mañ.

3 - Bezañ skrivet ur pennad diwar benn lissañsimant, implijades stal ur berukennere. Goud a ouie implijades ar saloñ penaos e vese tomm mat da reor he fatronez, hag e ouie homañ mont da glask distan dehoñ en diavaes eus he zi. Setu skarzhet he matezh re zesket gant an d'oganenn. **Per Duclos** a venegas an traoù, heb lakaad hanw ebed. Ur c'hlemm «gwall-vrudañ» zo bet douget koulskoude a-eneb da **Ouest-France**. Kement-mañ just a-raog Nedeleg...

Re zo re, eme renerien **Ouest-France**. Red troc'hant an esel brein diouzh ar peurrest eus ar c'horf, ewid ma chomo hemañ yac'h... Ema **Per Duclos** dilabour ha diarc'hant... Eus kement kêr ma'z eus kasetennerien **Ouest-France** enni, e teredas da

Roazon tud e-leizh da harpañ **Per Duclos** da genvir-ar grev c'hwech dewezh bet diviset gant an oll dud o labourad en **Ouest-France**. Un dra na oa ket bet gwelet biskoazh ! Siwazh ! N'o deus ket gellet padoud pelloc'h. A-raog derc'hel start gant ar frankis da skrivañ herwez ar wirionez, e tle ar gasetennerien ober peb tra ewid miroud o flass-labour... Dreist-oll en amzerioù-mañ.

N'eo ket echu an abadenñ. Ur fazi bras o deus graet renerien **Ouest-France** : skarzhañ **Per Duclos** heb kass ul lizher «préavis» dehoñ a-raog. Torret eo bet gante evel-se ar c'hontrad-labour. Nann, n'eo ket echu an abadenñ.

Salud ha gourc'hemennou dit, keneil **Duclos** : dorn-ha-dorn ! Gourc'hemennou d'ar sindikad kasetennerien ar C.F.D.T., m'eo **Duclos** ar sekretour anehoñ e Sant-Brieg. Gwelloc'h-a-se e kompren ar perag hag an penaos deus skarzhidigezh **Per Duclos** gant pennoù bras **Ouest-France**...

Fañch Morvannou
e karg eus **Pobl Vreizh**

«NETRA NA
BLIJ DIN—ME
'VEL UR
BANNE KAFE...»

Mont a ra pris ar c'hafe war gresk,
war gresk, ma Doue, beteg pelec'h ?

Evel-just lonkerien **Pobl Vreizh**
—iskusit ac'hanon— **Iennerien Pobl**
Vreizh, emezon — na vefont ket gwall
nec'het gant se. Pell zo n'evont nemed
gwin ruz, jistr melen hag heni kreñv da
heul... Perag ? Peogwir ez eo an alkool
hag ar brezhoneg breur ha c'hoar e
Breizh (Pa sonjan, prenit 'ta ar metod
newez savet ewid peurzeskiñ hor yezh :
ar brezhoneg dre an alkool gant an
Aotrou JISTR-KAR, embannet gant
Emglew Lonkerien Breizh.

Da betra neuse a servij ar c'hafe ?
Da vann ebed. Geo ! Da lakaad ur
bannig heni kreñv e-barzh. Neuse e vo
red deomp kavoud kafe en un tu
bennag....

Piw an diaoul n'eus lâret, e oa
Breizh ur vro «gonisist» ?? Se n'eo ket
gwir tamm ebed ! Perag ? Peogwir ez eo
ar broioù koloniset broioù tomm toud,
ha broioù ma vez produet kafe enne...
Hep kafe, koloni ebed !

Penaos ober ? Moaien zo diluziañ ar
gudenn memes-tra. Lennet n'eus e oa
an dour o tont er-maes eus ar
c'hreisennoù nukleel ken tomm ha dour
rivieroù Afrika. Loened ar broioù tomm
a vefe possubl dehe bewañ ennañ,
sañset.

Neuse, n'eus ket da dostañ. Bec'h
d'an atom ! Gant ur greisenn vras
a-walc'h, kostez stêr Aon, da skwer, e
vo possubl tommañ an dour hag an
douar tro-war-dro ha krouiñ evel-se ur
sort barados war an douar. Gwez kafe a
vo plantet ennañ forzh pegement. Hag
ive gwez orañjes, bananes, hag all.

N'eus nemed an ekolojised a raio
trous : paour kaezh tud n'houlfont ket
evañ gant o mignoned ur bannac'h kafe
- «made in Brittany»- ur bannac'h kafe
marc'had-mad nukleel.

S. Sant-Laorañs

Penaos 'vez graet
ur „c'honferañs de Presse„ pe
„GWENN - HA - DU „
stumm Jiskat...

Ho kwerzher diskoù e Brest

Klassel
Variete
Pop
Jazz
Folk

DISCO

39, str J. Jaurès BREST

Pladennoù breizheg ha keltieg